

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Організоване суспільство. Кн. 2. Київ: Знання України, 2018. С.232-270.
2. Бальсис А. Мироззрение в жизни общества и человека. Вильнюс, 1981. 185с.
3. Хайруліна Ю. О. Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 235с.

***Пантелеєв Володимир Павлович,**
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування;
Сакада Тетяна Давидівна,
старший викладач кафедри економіко-математичних
дисциплін та інформаційних технологій;
Свирида Олена Анатоліївна,
старший викладач
кафедри обліку та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ЕКОНОМІСТІВ

Потреби у економістах-професіоналах зростають. Наприклад, за вимогами Керівництва із сталого розвитку, накопичення знань та розвиток технологій, які забезпечують економічний розвиток, має потенціал для того, щоб допомогти розв'язати ризики та загрози стійкості наших соціальних зав'язків, навколишнього середовища тощо. Дотримання фахівцями-менеджерами принципів та рекомендацій із звітності, «стандартних» елементів звітності, розрахунки показників результативності, забезпечення належної якості інформації тощо вимагають високого рівня знань персоналу та постійного підвищення їхніх знань. Підходи в галузі менеджменту щодо сталого розвитку роблять наголос на навчанні та освіті, що передбачає кількість годин навчання, програми розвитку навичок та освіти протягом життя, що є особливо важливим для частки співробітників, для яких здійснюються періодичні оцінки результативності та розвитку кар'єри тощо [1].

Значний рівень сучасних знань особистості передбачає більш високий статус її у житті, тому серед 10 найпопулярніших спеціальностей серед абітурієнтів 2020 року в Україні, за даними сайту МОН України, лідирують спеціальності, які передбачають глибокі знання сучасних інформаційних та бізнес-технологій (менеджмент, комп'ютерні науки, економіка, інженерія програмного забезпечення, фінанси, банківська справа та страхування, а також маркетинг); вони набрали більшість серед уподобань молоді – 54 % або 342,7 тис. осіб.

Відповіді на виклики. Було встановлено, що формування професійних компетенцій економістів передбачає володіння ними інформаційними системами та системою технологій програмування. Сучасне навчання – це зміна професійної поведінки, що ; передбачається використання сучасних технологій для швидкого набуття знань і їх практичного застосування [2]. Економічна та соціальна дійсність в країні та тенденції у системі освіти зумовлюють необхідність оновлення навчальних процесів та впровадження сучасних технологій у викладання. Таким *mainstream* є інноваційні методики, серед яких найбільш витребуваними на сьогоднішньому ринку освітніх послуг є активні та інтерактивні методики навчання. Серед інноваційних технологій навчання відокремлюються наступні види: а) інформаційні – направлені на розвиток знань, умінь, навичок; б) операційні – формують способи розумових дій; в) емоційно-художні й емоційно-моральні – удосконалюють сфери естетичних і моральних відносин; г) технології саморозвитку – формують самоуправляючі механізми особистості; д) евристичні – розвивають творчі здібності; е) прикладні – розбудовують дієво-практичну сферу. Таким чином, необхідно поряд з традиційними використовувати нові активні форми та методи, в основі яких лежить особистісно-орієнтована модель науково-теоретичної та методичної підготовки студентів. Сьогодні світ не може обійтись без використання можливостей дистанційних освітніх технологій. У багатьох зарубіжних навчальних закладах останнім часом з'явилися так звані гібридні курси (*hybrid courses*) [3].

Оскільки суттєво зростає творча компонента освіти, активізується роль усіх учасників навчального процесу, зміцнюється творчо-пошукова самостійність студентів. Особливої актуальності нині набули концепції проблемного та інтерактивного навчання. Під час такого навчання студент вступає у діалог з викладачем, виконує творчі, проблемні завдання, відповідає на запитання, що розвивають аналітичне і критичне мислення, ставить запитання викладачеві та іншим учасникам, тобто активізується творча співпраця викладача зі студентами (разом вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють як дії однокурсників так і власні). Поняття «інноваційні» методики викладання є полікомпонентним, оскільки об'єднує усі ті нові й ефективні способи навчання (здобуття, передачі й продукування знань), які сприяють інтенсифікації та модернізації навчального процесу, розвивають творчий підхід і особистісний потенціал його учасників. В інноваційних процесах здійснюється перетворення не лише самого викладання як педагогічної діяльності з усіма її засобами і механізмами, але й суттєво переглядаються її цільові настанови та ціннісні орієнтації: спрямованість у майбутнє; побудова нового типу стосунків між педагогом і слухачем (ці стосунки втрачають характер примусу і підлеглості та набувають характеру співтворчості, рівної взаємодії, взаєморегуляції, взаємодопомоги); домінування у процесі навчання індивідуально-особистісній основі. Отже, удосконалення й модернізація системи фахової підготовки майбутніх викладачів економічних дисциплін є надзвичайно важливою науково-освітньою проблемою, яка має вирішуватись спільними зусиллями з урахуванням сучасних вимог до працівників цієї професії, суспільних потреб, найкращого вітчизняного та

зарубіжного освітнього досвіду таких методів, форм і прийомів навчальної роботи, як: аналіз помилок, колізій, казусів; аудіовізуальний метод навчання; мозковий штурм («brainstorming»); діалог Сократа (Сократів діалог); «дерево рішень»; дискусія із запрошенням фахівців; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі викладача з економіки, бухгалтера, аудитора, брокера, менеджера тощо); «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод проектів; моделювання; навчальний «полігон»; *PRES*-формула (від англ. Position—Reason—Explanation or Example—Summary); проблемний (проблемно-пошуковий) метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) та інші. Вельми ефективними є також: дискусії із запрошенням видатних фахівців; публічні виступи на задану тему (імпровізація); цільове спостереження за якимось процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або заданим параметрам (моніторинг); аналіз і діагностика ситуації та на їхній основі — прогнозування; тлумачення (в усіх його різновидах) та коментування тощо [4]. Інтерактивне навчання має багато методик, що використовуються в студентських аудиторіях: робота в малих групах, колективні проекти, ситуаційні вправи, дискусії, презентації, економічні ігри, бліц-ігри, прийом «Синквейн, англ. *cinquain*» та ін. [5].

Новий погляд на компетентнісний підхід. У роботі [2] було розглянуто утворення професійної компетентності фахівця-економіста. Професіоналами запропоноване впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які сприяють засвоюванню здобувачами освітніх послуг складних абстрактних теоретичних процесів, що орієнтується на сучасне розуміння принципу наочності та забезпечує перетворення студентів з пасивних спостерігачів досліджуваних процесів та явищ на активних учасників навчально-пізнавального процесу, який набуває дослідницького та творчого характеру. Структура компетентностей складається зі згрупованих відповідно до особливостей професійної діяльності економіста елементів, які характеризують фахові завдання під час ведення діяльності, освітньо-кваліфікаційних характеристик та професійно-важливих якостей спеціаліста. Компетентностями, які підвищують конкурентні позиції економіста на ринку праці, є: ключові, професійні та особистісно-психологічні. В умовах швидкої інформатизації суспільних процесів та розвитку інформаційних технологій, важливого значення набуває формування та розвиток компетентностей майбутнього економіста щодо оволодіння ІКТ [6].

Активне впровадження у академічний процес ЗВО елементів дистанційного навчання викликало пошук новітніх ефективних технологій. Дистанційні складові у навчальному процесі адекватні аналогічним елементам віддаленого ведення бізнесу під час карантину з використанням інформаційних технологій за допомогою телекомунікаційного зв'язку. Але задля ефективного використання цих ресурсів, необхідно освоювати та володіти інфобізнесовими компетенціями, такими як: копірайтинг, сторітелінг, ораторська майстерність, спікерство, вміння цікаво оформлювати презентації, розумітись на фотосправі

та відеомейкерстві, мають технологічні вміння, навички *writing*, тобто вміння викладати думки тощо [7]. Провідні світові тенденції активізації аудиторної роботи студентів за рахунок використання ІКТ на сьогодні зароджуються в лабораторіях та формуються у провідних університетах світу. Виходячи з цього, можна визначити дві групи тенденцій: сформовані сучасні тенденції (розширення можливостей використання змішаного навчання за рахунок всебічного використання соціальних мереж та вебсервісів (Blended Learning); інтерактивне спілкування під час аудиторних занять за допомогою смартфонів та ноутбуків (Активізація Backchannel); спеціальні додатки iWork для iPad, що дозволяють створювати професійні документи, таблиці, презентації, записувати аудіо та відео (Pages, Keynote и Numbers, iMovie и GarageBand) та ін. та перспективні тенденції, тобто такі які на сьогодні лише формуються – це тенденції майбутнього (використання доповненої реальності (Augmented Reality); використання просторових операційних середовищ, що дозволяють поєднувати об'єкти реального та віртуальних світів («spatial operating environments») та ін. Відносно нова технологія клікерс (Clickers) пропонує один з найбільш оптимальних підходів до застосування активного навчання. Йдеться про формування медіа освітньої культури як необхідної складової професійної культури майбутнього фахівця [3]. Доречно впроваджувати у практику навчання економістів відео-курси, комерційні практикуми, online-конференції, online-уроки, online-тренінги, вебінари тощо.

Що треба робити? У таких складних умовах доречно ЗВО, включно й НАСОО, самим слідкувати за новітніми тенденціями в освіті та на ринку праці, проводити постійний аналіз напрямку своєї діяльності, розумітися на своїй «цільовій аудиторії», прогнозувати курс подальшого розвитку, професійно займатися освітнім менеджментом (вивчення попиту місцевого ринку на певні спеціальності), маркетингом (просуванням освітніх послуг на ринку та модернізувати навчальний процес), розробляти актуальні навчальні програми та впроваджувати їх у навчальний процес, використовувати новітні технології в освіті, вміти правильно інформувати суспільство про свої послуги (рекламувати себе) тощо. Потрібно послідовно проводити лінію на здатність професорсько-викладацького складу ЗВО проводити підвищення кваліфікації своїх (й не тільки своїх) випускників щодо новітніх економічних знань. Такі заходи будуть відповідати вимогам Закону України «Про вищу освіту», де вказано, що.. основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу [8].

Висновок. Кінцева мета модернізації економічної освіти полягає у створенні фундаменту розвитку й творчої професійної самореалізації фахівця-економіста. Формування інноваційного науково-освітнього середовища у ЗВО передбачає якісне оновлення змісту та форм навчання через органічне поєднання навчальної і науково-дослідницької роботи. Сучасні технології економічної освіти повинні бути адекватними сучасним технологіям бізнесу,

оскільки їх рушійним елементом є підготовлена та вмотивована особистість. Передбачається упровадження нових технологій у методиці викладання економічних дисциплін ЗВО.

Список використаних джерел

1. Руководство по отчетности в области устойчивого развития. URL: <http://media.rspp.ru/document/1/e/6/e6aef2d23c03d8181b6230003f977361.pdf>
2. Сакада Т. Д., Пантелеєв В. П. Формування лідерської компетентності майбутніх фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування». *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2020. С. 185-188.*
3. Марчишинець О. В. Застосування інноваційно-інформаційних освітніх технологій у підготовці фахівців з економіки: європейський досвід. *Riga: Balnic Research Institute of Transformation Economic Area Problems 2017.*
4. Рядинська І. А. Інноваційні методики викладання при підготовці майбутніх вчителів економічних дисциплін. *Нові технології економічної освіти: можливості та результати впровадження у навчальний процес. Матеріали науково-методичної конференції викладачів економічного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Харків, ХНПУ, 2018. С. 75- 77.*
5. Сідельнікова І. В. Проблеми впровадження інтерактивних методик у викладання мікроекономіки. *Нові технології економічної освіти: можливості та результати впровадження у навчальний процес. Матеріали науково-методичної конференції викладачів економічного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Харків, ХНПУ, 2018. С. 71-74.*
6. Манн Р. В. Деякі аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх економістів. *Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 64. № 2. С. 170-184.* URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN201864217>.
7. Прокопенко І. А. Новітні тенденції у вищій школі України. *Нові технології економічної освіти: можливості та результати впровадження у навчальний процес. Матеріали науково-методичної конференції викладачів економічного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Харків, ХНПУ, 2018. С.4-6.*
8. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.